

Pressiteade

Luxembourg, 13. oktoober 2022

ELi kulutused: audiitorid leidsid varasemast rohkem vigu

Euroopa Kontrollikoja andmetel tehti ELi eelarvekulutustes varasemast rohkem vigu. Kuigi audiitorid leiavad oma täna avaldatud aastaaruandes, et ELi eelarveaasta 2021 raamatupidamise aastaaruanne annab „õige ja õiglase ülevaate“ ning tuludes vigu ei ole, sisaldavad maksed endiselt liiga palju vigu. Audiitorid leidsid ka riske nende ELi vahendite kasutamises, mis olid eraldatud koroonakriisile ja Venemaa poolt Ukraina vastu peetavale agressioonisõjale reageerimiseks. Esimest korda sisaldab aruanne ka eraldi arvamust ELi ajutise taasteinstrumendi – taaste- ja vastupidavusraha kohta.

Audiitorid leidsid, et kokkuvõttes suurenes ELi eelarvekulutuste veamäär 2021. aastal 3,0%-ni (2020. aastal oli see 2,7%). Ligi kaks kolmandikku (63,2%) auditeeritud kulutustest moodustasid suure riskiga kulutused. Ka seda on rohkem kui 2020. aastal, kui need moodustasid 59%, ja sellele eelnenud aastatel. Selliste kulutuste puhul kehtivad sageli keerulised eeskirjad ja rahastamiskõlblikkuse tingimused, millega kaasneb suurem vearisk. Suure riskiga kulutuste veamäär ületas endiselt olulisuse piirmäära ja oli hinnanguliselt 4,7% (2020. aastal 4,0%).

Vastupidine arvamus ELi eelarvekulutuste kohta

Sarnaselt kahele varasemale aastale jõudsid audiitorid järeldusele, et suure riskiga kulutustes leitud vead olid läbiva iseloomuga, ning esitasid ELi eelarveaasta 2021 kulutuste kohta vastupidise auditiarvamuse.

Hinnanguline veamäär ei väljenda pettust, ebatõhusust ega raiskamist, vaid on hinnang summa kohta, mille kasutus ei vastanud täielikult ELi ja liikmesriikide eeskirjadele. Samas leidsid audiitorid oma töö käigus 15 pettusekahtluse juhtumit (2020. aastal kuus). Audiitorid edastasid need Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF), kes on neist viie kohta juba juurdluse algatanud. Neist ühe kohta (lisaks veel ühele kontrollikoja poolt 2021. aastal avastatud juhtumile) edastati info ka Euroopa Prokuratuurile.

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja vastu võetud aastaruande põhisõnumid. Aruanne on tervikuna kättesaadav aadressil eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

„Ukraina vastu peetava agressioonisõja, energiapuuduse, koroonaviiruse pandeemia ja kliimamuutuste tõttu on EL sunnitud samaaegselt tegelema mitme enneolematu kriisi tagajärgedega,“ ütles kontrollikoja president Tony Murphy. „Selline keskkond suurendab ELi rahandust ohustavaid riske ja tekitab uusi lahendamist vajavaid ülesandeid. Seetõttu on nüüd veelgi olulisem, et Euroopa Komisjon kasutaks vahendeid usaldusväärset ja tõhusalt. Meie töö on oluline roll selle tagamisel.“

Esimene arvamus taaste- ja vastupidavusraha kulutuste kohta

Sel aastal hõlmas audit esimest korda taaste- ja vastupidavusraha. See on 800 miljardi euro suuruse ELi taasterahastu (NGEU) paketi peamine komponent, mille eesmärk on leevendada pandeemia tagajärgi majandusele. Kui ELi eelarvekulutused põhinevad kulude hüvitamisel ja tingimuste täitmisel, siis taaste- ja vastupidavusraha raames makstakse liikmesriikidele toetust eelnevalt kindlaks määratud vahe-eesmärkide või sihtide saavutamise eest. 2021. aastal tehti taaste- ja vastupidavusraha ainult üks väljamakse – Hispaaniale. Audiitorid leidsid, et üks 52-st Hispaania maksetaotluses loetletud vahe-eesmärgist ei olnud täielikult täidetud, kuid ei pidanud selle mõju oluliseks. Audiitorid tuvastasid siiski puudusi vahe-eesmärkide komisjonipoolses hindamises ja kutsuvad üles sarnaseid hindamisi tulevikus parandama.

Audiitorid märgivad ka, et vastavus muudele ELi ja riiklikele eeskirjadele ei ole osa komisjoni hinnangust taaste- ja vastupidavusraha raames tehtavate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta ning seetõttu kontrollikoja arvamus seda ei hõlma. Nimetatud aspekti vaadeldakse eraldi tulevaste auditite käigus peale seda, kui Euroopa Komisjon on oma sellealase töö lõpule viinud. Ka vahe-eesmärkides sisalduvate reformide tõhusust käsitletakse pigem mõnes tulevastes eriaruandes.

Pandeemiale reageerimine ja Ukraina vastu peetav agressioonisõda suurendab eelarveriske

Võimalikest tulevastest kohustustest koosnev ELi eelarve koguriskipositsioon suurenes 2021. aastal enam kui kaks korda – 131,9 miljardilt eurolt 277,9 miljardi euroni. See tulenes peamiselt 2021. aastal Euroopa taasterahastu paketi rahastamiseks emiteeritud võlakirjadest summas 91,0 miljardit eurot ja liikmesriikidele pandeemiast mõjutatud töökohtade säilitamiseks ja töötajate kaitseks eraldatud toetusrahade 50,2 miljardi euro suurusest kasvust.

Audiitorid hoiatavad ka riskide eest, mida põhjustab ELi eelarvele Ukraina vastu peetav agressioonisõda. 2021. aasta lõpu seisuga oli Ukrainal mitmesuguste ELi programmide raames tagasimaksmata laene nominaalväärtusega 4,7 miljardit eurot. Lisaks on Euroopa Investeerimispank andnud Ukrainale 2,1 miljardit eurot laene, mis on tagatud ELi tagatistega.

ELi eelarve täitmata kulukohustused 2021. aastal vähenesid (peamiselt viivituste tõttu mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 jagatud eelarve vormis hallatavate toetuste kasutamisel) ja moodustasid 2021. aasta lõpus 251,7 miljardit eurot (2020. aasta lõpus 303,2 miljardit eurot). Täitmata kulukohustuste kogumaht (k.a Euroopa taasterahastu kulukohustused summas 89,9 miljardit eurot) oli aga kõigi aegade suurim – 341,6 miljardit eurot. Kontrollikoda juhib tähelepanu sellele, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahendite kasutamises 2014.–2020. aasta eelarvest on liikmesriigiti endiselt märkimisväärseid erinevusi. Kui näiteks Lirimaa, Soome ja Küpros olid ära kasutanud enam kui kolm neljandikku neile eraldatud vahenditest, siis kolm madalaima kasutusmääraga liikmesriiki (Horvaatia, Slovakkia ja Malta) olid ära kasutanud ainult veidi enam kui poole.

Avatud küsimused seoses komisjoni poolt Ungarile saadetud õigusriigi olukorda puudutava kirjaga

Audiitorid osutavad oma aruandes komisjoni poolt 2022. aasta aprillis Ungarile saadetud kirjale, millega algatati menetlus, mis võib kaasa tuua liikmesriigi vastu õigusriigi põhimõtete rikkumise eest rakendatavaid meetmeid. Komisjon ei avalikusta oma iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes, milles esitatakse põhiteave sisekontrolli ja finantsjuhtimise kohta, kuidas see kiri võib mõjutada Ungaris tehtud kulutuste korrektsust.

Selgitav taustteave

2021. aastal moodustasid ELi eelarvekulutused kokku 181,5 miljardit eurot ehk 2,4% ELi liikmesriikide valitsemissektori kogukulutustest ja 1,3% nende kogurahvatulust. Võttes arvesse taaste- ja vastupidavusraha kulutusi, moodustasid ELi maksed 2021. aastal kokku 228,0 miljardit eurot. Ligi kolm neljandikku eelarvest täideti jagatud eelarve täitmise teel, mille raames otsustavad liikmesriigid ise raha jaotamise, valivad projektid ja haldavad ELi kulutusi.

Igal aastal auditeerivad audiitorid ELi tulusid ja kulutusi ning kontrollivad, kas liidu raamatupidamise aastaaruanne on usaldusväärne ning tulu- ja kulutehingud vastavad kohaldatavatele eeskirjadele.

Vastupidine arvamus tähendab, et audiitorid on leidnud laialt levinud probleeme. Auditiarvamuse koostamiseks testivad audiitorid tehingute valimeid, et saada statistikal põhinevad hinnangulised andmed selle kohta, mil määral on ELi eelarve kulutused vigadest mõjutatud. Audiitorid võrdlevad hinnangulist veamäära 2% suuruse piirmääraga – selle ületamine tähendab, et kulutused sisaldavad olulisel määral vigu.

Pressikontakt

Kontrollikoja pressibüroo: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeais, e-post: vincent.bourgeais@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer, e-post: damijan.fiser@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti – claudia.spiti@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 691 553 547